

ప్రాంతీయ రాజ్యాల ఆవిర్భావం - కాకతీయులు

పల్నాటి వీరులైన బ్రహ్మనాయుడు, బాలచంద్రుడు, అరవై ఆరుగురు యోధులను గురించి, వారి ధైర్యసాహసాలు, వీరోచితమైన పోరాటాలను గురించి అనేక వీరగాథలను, కథలను మీరు వినే ఉంటారు. సమృక్త, సారక్త జాతరలలో కూడా పాల్గొని ఉంటారు. వారు గిరిజన తెగల హక్కుల రక్షణకోసం నాటి రాజుల సైన్యాలతో యుద్ధాలు చేశారు. పశువుల కాపరుల రక్షణకోసం, హక్కులకోసం నెల్లూరు రాజులతో పోరాటం చేసిన కాటమరాజు కథలను విని ఆనందించి ఉంటారు.

- ◆ మీ తల్లిదండ్రుల ద్వారా, పెద్దల ద్వారా పల్నాటి వీరుల కథల గురించి, సమృక్త సారక్తల గురించి, కాటమరాజు కథల గురించి తెలుసుకోండి. తరగతిలో చర్చించండి.

ఈ కథలన్నీ క్రీ.శ. 1000 నుండి 1350 కాలానికి చెందినవి. ఈ కాలం మన చరిత్రలో చాలా ముఖ్యమైనది. గత అధ్యాయాలలో, భారతదేశంలో నూతన పాలకవర్గాలు ఎలా ఆవిర్భవించాయో తెలుసుకున్నాం. వివిధ తెగలు, వేటాడేవారు, పశువుల కాపరుల దశనుండి వ్యవసాయం చేసే స్థాయికి ఎలా ఎదిగారో చూశాం. వీరు యోధులుగా గుర్తింపు పొంది, పశుపోషకులతో, వ్యవసాయదారులతో గ్రామాలలో స్థిరనివాసాలను ఏర్పరచడం ద్వారా, చిన్న రాజ్యాలు స్థాపించారు. రాజ్యస్థాపన, విస్తరణ చేయాలనే కోరిక ఉన్న యోధులు, రాజులు నిరంతరం యుద్ధాలలో మునిగితేలేవారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లోనే వరంగల్లులోని కాకతీయులు రాజ్యస్థాపన చేశారు.

ఇదే కాలంలో మొదటి తెలుగు గ్రంథాలను రాశారు. మొదటి తెలుగు పద్యకావ్యంగా భావించే శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతాన్ని రాసిన కవివ్రతయం - నన్నయ, తిక్కన,

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే ఉచిత పంపిణీ

ఎర్రాప్రెగడ క్రీ.శ. 1000-1200 సంవత్సరాల మధ్య కాలానికి చెందినవారు.

నాటి రాజులు, రాణులు, సామంత పాలకులు, నాయకులు, నైతులు, పశుపోషకులు, వర్తకుల కార్యకలాపాల గురించిన సమాచారాన్ని మనకు ఎన్నో శాసనాల ద్వారా, సంస్మృతం, తెలుగులో రాయబడిన గ్రంథాల ద్వారా తెలుస్తుంది. కొన్ని గ్రంథాలు కాకతీయుల

చిత్రం-14.1 వరంగల్లులో కాకతీయ రాజులు నిర్మించిన
స్వయంభూ శివాలయ కీర్తి తోరణ ప్రవేశద్వారం

పాలనాకాలంలోనివి. విద్యానాథుడు వ్రాసిన ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణం వీటిలో ఒకటి. మరికొన్ని గ్రంథాలు చాలా కాలం తరవాత రాయబడ్డాయి. అలాంటి వాటిలో వినుకొండ వల్లభరాయుని 'క్రీడాభిరామం', ఏకామ్రనాథుని 'ప్రతాపరుద్ర చరిత్ర' ముఖ్యమైనవి.

◆ పై వివరాల ఆధారంగా కాకతీయ రాజులను గురించి తెలిపే రెండు ఆధారాలను తెలపగలరా?

శాసనాలు, సాహిత్యాధారాల ప్రకారం కాకతీయ వంశం మూలపురుషుడు దుర్జయ. కాకతీయులు తెలుగు భాషను గౌరవించి, ఆస్థాన భాషగా గుర్తించారు. నాటి శాసనాలు చాలా వరకు తెలుగు భాషలో వేయించారు. తెలుగుకు ఇచ్చిన ప్రాధాన్యం వల్ల వీరిని 'ఆంధ్రరాజులు'గా కీర్తించారు. తెలుగు భాష మాట్లాడే కోస్తా ప్రాంతం, తెలంగాణా ప్రాంతం, రాయలసీమ ప్రాంతాన్ని ఒకే ఛత్రం కిందికి తెచ్చారు. ఈవిధంగా కాకతీయులు తెలుగు భాష మాట్లాడే ప్రాంతాల సమైక్యతకు కృషి చేశారు. ఈ కృషి వల్ల తెలుగు ప్రజల విశ్వాసం చూరగొన్నారు. వారు చేసిన సేవలు చిరస్మరణీయమయినవిగా నేటికీ ప్రశంసలు అందుకొంటున్నాయి.

కాకతీయ రాజులలో ముఖ్యులు :

రెండో ప్రోలరాజు (క్రీ.శ. 1116-1157)

రుద్రదేవుడు (క్రీ.శ. 1158-1195)

గణపతిదేవుడు (క్రీ.శ. 1199-1262)

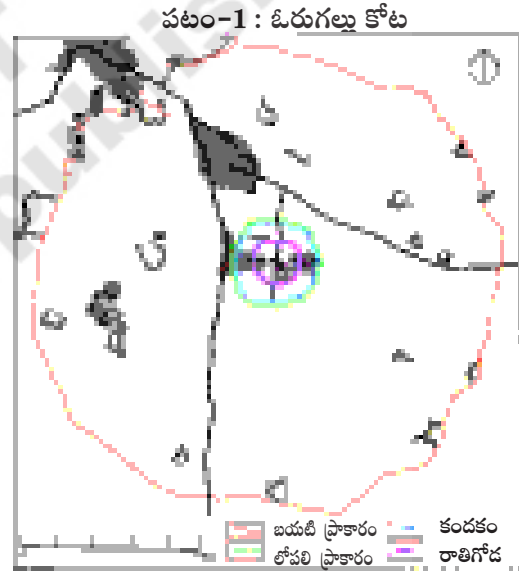
రుద్రమదేవి (క్రీ.శ. 1262-1289)

ప్రతాపరుద్రుడు (క్రీ.శ. 1289-1323)

కర్నాటకను పాలించిన రాష్ట్రకూటులు, చాళుక్యుల వద్ద సైనికులుగా, సామంతులుగా ఉంటూ తమ రాజ్య స్థావనను ప్రారంభించారు. వీరు వెుదటగా గ్రామోద్యోగులైన గ్రామ పెద్ద ('రట్టడి')గా నియమితులైనారు. తమ సైనిక నైపుణ్యంతో, శక్తియుక్తలతో ప్రభువులను మెప్పించి సైన్యాధిపతులు, సామంతుల స్థాయికి ఎదిగారు.

అనంతరం తెలంగాణ ప్రాంతంలోని అనుమకొండను పొందారు. పశ్చిమ చాళుక్యుల పతనానంతరం కాకతీయులు స్వతంత్ర పాలకులుగా ఆవిర్భవించారు.

రుద్రదేవుని పాలన (1158- 1195) కాలంలో రాజధాని అనుమకొండనుంచి ఓరుగల్లు (నేటి వరంగల్లు)కు మార్చాడు. కొత్త రాజధాని నగరాన్ని ప్రణాళికాబద్ధంగా నిర్మించి పెరిగే జనాభాకు కావలసిన వసతితోపాటు సౌకర్యాలు కల్పించి, అవసరాలు తీర్చడానికి విశాలమైన కోటను నిర్మించాడు, చెరువు తవ్వించాడు, అనుమకొండ పట్టణంలో వేయిస్తంభాల దేవాలయాన్ని కూడా నిర్మించాడు.

వరంగల్లు కోట పటం చూడండి. బయటి కోటగోడ నాలుగు ద్వారాలు కలిగి వ్యవసాయ భూములకు, అనేక చెరువులకు రక్షణగా ఉంది. ఈ కోటలోనే చేతివృత్తులవారైన బుట్టలు అల్లేవారి గుడిసెలున్నాయి. వీటిని దాటిన తర్వాత కందకం, ఆ పక్కనే మట్టితో నిర్మించిన కోటగోడను చేరవచ్చు.

కోట మధ్యకు చేరడానికి ఇంకా ముందుకు వెళ్ళినట్లయితే మరో కందకాన్ని అనుకొని రాతికోట నిర్మించబడింది. ఈ కోట మధ్యలోనే రాజధాని, నగర భవనాలు, రాజాంతఃపుర నివాసాలున్నాయి. దీనికి నాలుగు

వైపులా అంటే తూర్పు, పడమర, ఉత్తరం, దక్షిణాలుగా ద్వారాలు ఉన్నాయి. ప్రతి ద్వారం గుండా కోట మధ్యకు చేరడానికి రోడ్డు ఉంది. ఇక్కడే వారు నిర్మించిన స్వయంభూ శివాలయం కూడా ఉంది. ఈ దేవాలయానికి కూడా నాలుగు వైపులా ద్వారాలు నిర్మించారు.

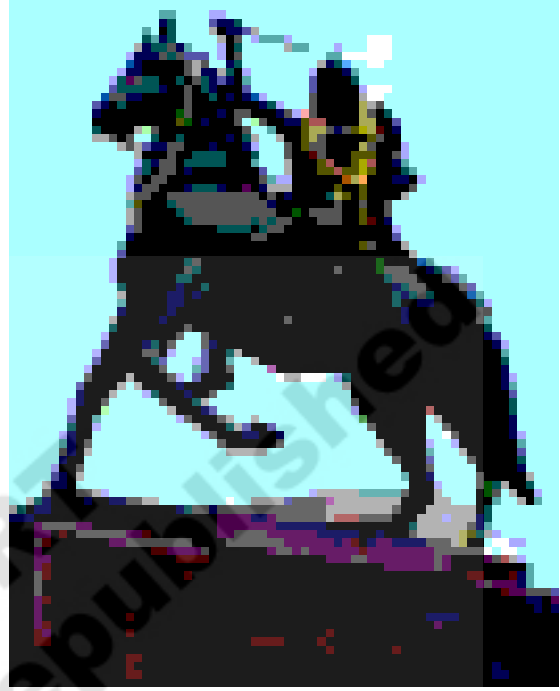
ఓరుగల్లు నగరాన్ని వివిధ వాడలుగా విభజించారు. ఒక్కో వాడలో ఒక్కో రకమైన వృత్తిపని వారు నివసించేవారు.

- ◆ మీ గ్రామం లేదా పట్టణ రేఖాచిత్ర పటం గీసి, ఓరుగల్లు పటంతో పోల్చండి.
- ◆ ఆధునిక నగరాలు /పట్టణాలకూ, నాటి ఓరుగల్లు నగరాల మధ్య మీరు గమనించిన ముఖ్య భేదాలు ఏమిటి?
- ◆ పటంలో ఇచ్చిన స్కేలు ఆధారంగా, ఓరుగల్లు బయటి కోట వెడల్పు తూర్పు నుంచి పడమరకు ఎంత ఉందో కనుక్కోండి.
- ◆ రాతికోట లోపలివైపు ఉత్తరంనుంచి దక్షిణానికి వెడల్పు ఎంతో కనుక్కోండి.
- ◆ మీరు ఎప్పుడైనా వరంగల్లు నగరానికి వెళ్ళినట్లయితే మీరు చూసినవి, మీ తరగతిలోని మిత్రులకు వివరించండి.
- ◆ స్వయంభూశివుడు కాకతీయుల వంశ దైవం. కోట మధ్యలో రాజభవనాలు లేదా అంగళ్లు నిర్మించకుండా దేవాలయాన్నే ఎందుకు నిర్మించారని భావిస్తున్నారు?

కాకతీయులు శక్తిమంతులైన పాలకులైన తర్వాత చాలామంది నాయకులు కాకతీయుల అధిపత్యాన్ని అంగీకరించారు. కాకతీయులు తమ సామంత పాలకులమీద విదేశీయులదాడులను నియంత్రించడంతో పాటుగా తాము చేసే దండయాత్రల్లో సామంతులను కూడా భాగస్వాములను చేశారు. పరిస్థితులను బట్టి సామంతులు

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే ఉచిత పంపిణీ

స్వతంత్ర కాంక్షతో తిరుగుబాటు చేయగా, కాకతీయులు ఆ తిరుగుబాట్లను అణచడానికి సైన్యాన్ని పంపేవారు.

చిత్రం-14.2: గుర్రపు స్వారి చేస్తున్న రాణి రుద్రమదేవి

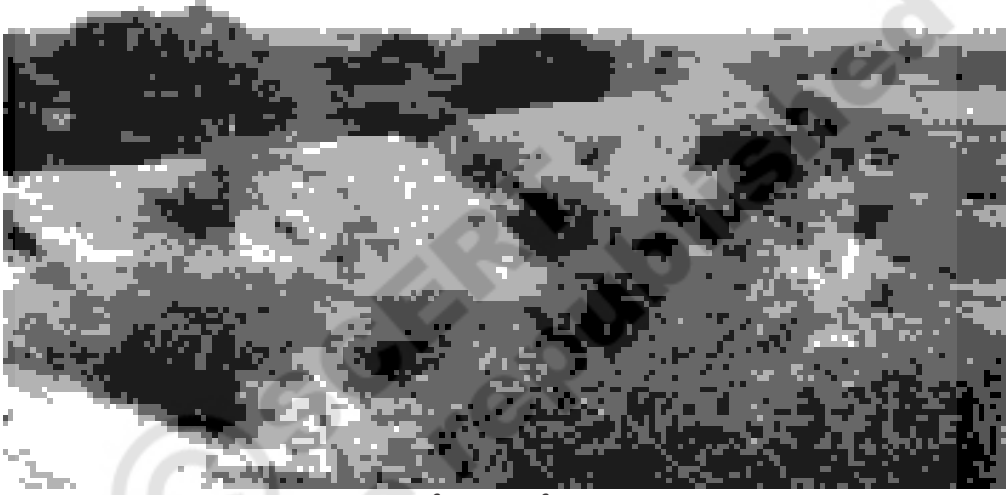
(హైదరాబాద్ లో ట్యాంక్ బండ్ పై ప్రతిష్ఠించిన ఆధునికశిల్పం)

రుద్రమదేవి

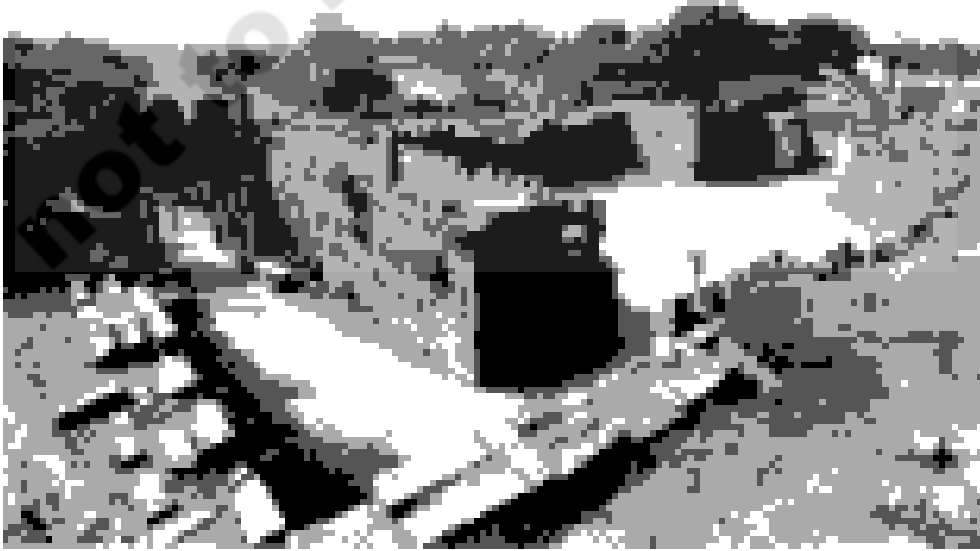
మీరు ఎప్పుడైనా అత్యంత ధైర్యసాహసాలు గల మహిళా పాలకురాలైన రుద్రమదేవి గురించి విన్నారా? ఆమె తన శక్తిసామర్థ్యాలతో ప్రతి ఒక్కరిని మెప్పించి దిగ్విజయంగా పాలనా వ్యవహారాలను నిర్వహించారు. ప్రఖ్యాత కాకతీయ వంశానికి చెందిన రుద్రమదేవి ఓరుగల్లు (నేటి వరంగల్లు) రాజధానిగా పరిపాలించారు. క్రీ.శ.1262 నుండి 1289 వరకు సుమారు 27 సంవత్సరాల పాటు చక్కటి పరిపాలన చేశారు. మన దేశంలో మహిళాపాలకులు చాలా అరుదు. రాణి రుద్రమదేవికి కొద్దికాలంముందే సుదూరంలో ఉన్న ఢిల్లీని రజియా సుల్తానా అనే మహిళ పరిపాలించారు. ప్రభువర్గాలకు చెందిన వారు స్త్రీపరిపాలన ఇష్టం లేక ఆమెను పాలకురాలిగా అంగీకరించక తుదముట్టించారు. ప్రముఖ

ఇటాలియన్ యాత్రికుడైన మార్కోపోలో రుద్రమదేవి రాజ్యాన్ని సందర్శించి, ఆమె పరిపాలన, ధైర్యసాహసాలను కొనియాడాడు. ఆమె పురుషుల దుస్తులు ధరించి నిర్భయంగా, సునాయాసంగా గుర్రాల స్వారీ చేసేవారని పేర్కొన్నాడు. నాటి శాసనాలలో రుద్రమదేవి 'రుద్రదేవ మహారాజు'గా కీర్తించబడింది. రజియా సుల్తానా లాగా

రుద్రమదేవి కూడా తన తండ్రి పాలనాకాలంలోని ముఖ్యమైన నాయకుల వ్యతిరేకతను విజయవంతంగా అణచివేసింది. రుద్రమదేవి, ఆమె మనుమడైన ప్రతాపరుద్రుడి పాలనలో చెలరేగిన అనేక సామంత తిరుగుబాట్లను నియంత్రించడానికి పలు చర్యలు తీసుకొన్నారు.

చిత్రం-14.3 వరంగల్లు లోపలి మట్టికోట భాగం, కుడివైపు కందకం

చిత్రం-14.4 పైనుంచి చూస్తే కనిపించే లోపలి రాతికోట తూర్పు ప్రవేశద్వారం వంక దారి, బయటి ఆవరణ కుడివైపున నగరానికి ప్రవేశించే రాజమార్గం

నాయంకర విధానం:

రుద్రమదేవి, ప్రతాపరుద్రుడు నైపుణ్యంగల అనేక యోధులను, శక్తిమంతులైన సామంత కుటుంబాల నుంచే కాకుండా, రాజభక్తిగల నాయకులను ప్రోత్సహించడానికి ఉన్నతస్థానం కల్పిస్తూ 'నాయక' బిరుదుతో నియామకం చేసుకొనేవారు. వీరి సేవలకు ప్రతిఫలంగా అనేక గ్రామాలలో శిస్తు వసూలు చేసుకొనే హక్కు కల్పించారు. ఈగ్రామాలనే వారి 'నాయంకరలు'గా వ్యవహరించేవారు. వీటిపైన వచ్చే ఆదాయంతో నాయకుడు నిర్దేశించిన సైన్యాన్ని రాజు సేవకోసం పోషించేవాడు. ఇటువంటి గ్రామాలపై నాయకులకు శిస్తు వసూలు చేసుకొనే హక్కు శాశ్వతంగా ఉంచకుండా, తరచుగా కొత్త ప్రదేశాలకు మార్చేవారు. రాజుకు లేదా రాణికి విశ్వాసమున్నంత కాలం నాయకులు పదవిలో కొనసాగేవారు. రాజుకు వ్యతిరేకంగా జరిగే నాయకుల తిరుగుబాట్లను అణచడంలోను వీరు పాల్గొనేవారు. ఈ నియమాల ఆధారంగా రూపొందినదాన్నే నాయంకర విధానంగా పిలుస్తారు.

రుద్రమదేవి పాలనాకాలంలోని ఒక నాయకుడు వేయించిన శాసనంలోని కొంత భాగాన్ని చదవండి:

“క్రీ.శ. 1270 సం॥ సంక్రాంతి వర్షదిన సందర్భంగా, కాకతీయ రుద్రదేవ మహారాజు ప్రవేశద్వార సంరక్షకుడైన

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే ఉచిత పంపిణీ

బొల్లినాయకుడు, 10 కొలతలు గల భూమిని కళ్యాణకేశవ దేవాలయ సేవకులకు క్రంజ గ్రామంలో తన స్వీయ నాయంకర పరిధిలోని భూమిని తన రాజైన రుద్రదేవ మహారాజుల గౌరవార్థం దానమిచ్చాడు.”

♦ బొల్లినాయకుడు రుద్రమదేవిని “రుద్రదేవ మహారాజు” అని ఎందుకు పిలిచాడు?

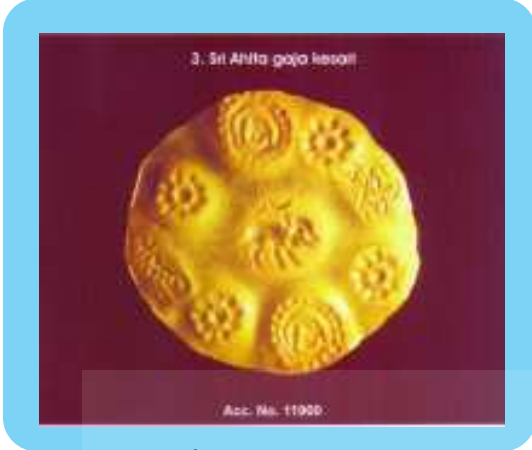
వ్యవసాయాభివృద్ధి-దేవాలయాల నిర్మాణం :

కాకతీయులు చెరువులు, బావులు నిర్మించడంద్వారా పెద్ద మొత్తంలో భూమిని సాగులోకి తెచ్చారు. రాజకుటుంబీకులు, సామంతులతో పాటు, సమాజంలోని ధనిక వర్గంవారైన వ్యాపారస్థులు, వృత్తిపనివారు చెరువులు నిర్మించడం ద్వారా వ్యవసాయాభివృద్ధికి దోహదపడ్డారు. ఈవిధంగా మిట్ట పల్లాలతో కూడిన తెలంగాణా, రాయలసీమలలో వ్యవసాయ భూములు పెద్ద మొత్తంలో విస్తరించడానికి కృషి చేశారు.

కాకతీయులు పెద్ద మొత్తంలో విరివిగా దానాలు ఇవ్వడం ద్వారా దేవాలయాలను విస్తృత స్థాయిలో నిర్మించారు. రాజకుటుంబాలలోని ముప్పమాంబ వంటి స్త్రీలు దేవాలయాల నిర్మాణానికి అధికంగా భూములను దానాలు చేశారు. ఇతర సంపన్నవర్గాల స్త్రీలు కూడా దేవాలయాల అభివృద్ధికి భూదానాలతో పాటు, చెరువులు,

గోవులు, నగదు, బంగారు ఆభరణాలు మొదలయినవి దానమిచ్చారు. దీనివల్ల నాటి సమాజంలో మహిళలకు అస్తులు, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది. కాకతీయులు వ్యవసాయ రంగాన్ని ప్రోత్సహించడం వల్ల వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు పెరగడమే కాకుండా పన్నుల రూపేణా పెద్ద మొత్తంలో ఆదాయం సమకూరింది.

చిత్రం-14.5 శివుడుకి అంకితం చేసిన గొప్ప దేవాలయాల అవశేషాలు

చిత్రం-14.6 కాకతీయుల కాలం నాటి బంగారు నాణెం

వ్యాపారం :

నాటి పాలకులు, రాజులు, సామంత నాయకులు ఎక్కువగా తమ ఆదాయపు వనరులను వర్తకంమీద విధించే పన్నుల ద్వారా సమకూర్చుకునేవారు. ప్రత్యేకంగా విదేశీ వాణిజ్యం చేసే వర్తకులు ఓడరేవుల దగ్గర చెల్లించే సుంకాలు రాజ్య ఆదాయంలో అధిక భాగంగా ఉండేవి. కిందఇచ్చిన కాకతీయ గణపతిదేవుని కాలం నాటి మోటుపల్లి శాసనంద్వారా మరింత సమాచారం తెలుసుకుందాం.

చిత్రం-14.7 మోటుపల్లి అభయ శాసనం

గణపతిదేవుడు వేయించిన అభయశాసనం, విదేశీ వాణిజ్యం, ఖండాంతర వాణిజ్యం చేసే వర్తకులకు రక్షణ కల్పించింది. గతంలోని రాజులు తుఫానుల్లో ఓడలు కొట్టుకుపోయినప్పటికీ బలవంతంగా సుంకాలు వసూలు చేసేవారు. వ్యాపారుల బంగారం, ఏనుగులు, గుర్రాలు, ఆభరణాలు మొదలైనవి స్వాధీనం చేసుకొనేవారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల నుండి వర్తకులకు రక్షణ కల్పిస్తూ, విదేశీ వ్యాపారాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ “మేం మా పేరు ప్రతిష్ఠల కోసం, పుణ్యం కోసం కరుణతో కేవలం నామమాత్రపు సుంకాలను విధిస్తున్నాం” అని పేర్కొన్నారు.

ఈ శాసనంలో విదేశీ వ్యాపారం చేసే వివిధ వస్తువులపై వసూలు చేసే సుంకాలను వివరించారు.

- ♦ గతపాలకులు విదేశీ వ్యాపారం చేసే వర్తకులతో ఎలా వ్యవహరించేవారు?
- ♦ గణపతిదేవుడు వర్తకులకు ఎలాంటి అభయమిచ్చాడు?
- ♦ గణపతిదేవుడు విదేశీవర్తకులకు ఎందుకు భద్రత కల్పించాడు?

ఇటలీ యాత్రికుడైన మార్కోపోలో మోటుపల్లి రేవులను సందర్శించి ఇక్కడ నుండి వజ్రాలు, సాలెగూడుమాదిరి సన్నని నేత బట్టలు విదేశాలకు ఎగుమతి అయ్యేవని, వీటిని ధరించడానికి మోజుపడని విదేశీ రాజులు, రాణులు గానీ నాడు లేరని తెలిపాడు.

కాకతీయుల పాలన - ముగింపు :

సుమారు క్రీ.శ. 1190 ప్రాంతంలో ఢిల్లీ కేంద్రంగా కొత్త రాజ్యం స్థాపించబడింది. వీరు సుల్తాన్లుగా పిలవబడ్డారు. వీరు టర్కిస్తాన్ నుండి వచ్చి రాజ్యస్థాపన చేశారు. వీరు శక్తిమంతమైన సైన్యాన్ని ఏర్పరచుకొని ఉత్తరభారతదేశంలో అనేక రాజ్యాలపై ఆధిపత్యం సాధించి, దక్కన్ వైపు కూడా తమ దృష్టిని మరల్చారు. సుల్తాన్ మహ్మద్ బీన్ తుగ్లక్ కాకతీయ రాజ్యంపై దండయాత్ర చేసి

ప్రతాపరుద్రుడిని యుద్ధంలో ఓడించాడు. దీంతో క్రీ.శ.1323 సంవత్సరంలో కాకతీయ వంశ పాలన ముగిసింది.

కొంతకాలం తర్వాత కర్ణాటకలో రెండు కొత్త రాజ్యాలైన బహమనీ రాజ్యం, విజయనగర రాజ్యం అవతరించాయి. వాటి గురించి తరువాత పాఠంలో చదువుకుందాం.

కులం అడ్డుగోడలను ఛేదించిన పల్నాటి వీరుల కథ :

పల్నాటి వీరుల చరిత్రను సుమారు క్రీ.శ.1350 సంవత్సరంలో శ్రీనాథుడు రచించాడు. నాటి కాలంలోని యోధులు అవగాహనతో కలిసికట్టుగా బాధ్యతలు ఎలా నిర్వహించారో ఇది తెలుపుతుంది. ఇందులో ముఖ్య పాత్రలైన, విభిన్న నేపథ్యం కలిగి ఉన్న బాలచంద్రుడితోపాటు అతడికి నమ్మకమైన అనుచరుల గురించి తెలుపుతుంది. అందులో ఒకతను బ్రాహ్మణుడు, మిగతావారు కమ్మరి, కంసాలి, చాకలి, కుమ్మరి, మంగలి వంటి వివిధ వృత్తులకు సంబంధించిన వారు. వీరు ఎంతో బాధ్యతగా అన్నదమ్ములుగా మెలిగేవారు. యుద్ధానికి వెళ్ళే ముందు బాలచంద్రుడి తల్లి ఈ సోదరుల కోసం స్వయంగా ఆహారాన్ని తయారు చేసేది. కాని వివిధ పాత్రలలో వడ్డించేది (మట్టి, ఆకు, కంచు మొదలైన పాత్రలు). ఈ వివక్షత బాలచంద్రుడికి నచ్చలేదు. యుద్ధవీరులకు కులంతో పనిలేదని బాలచంద్రుడు అంటాడు. నాటి ఆచార వ్యవహారాలను తిరస్కరిస్తూ తమ ఉమ్మడి విధికి గుర్తింపుగా 'సోదరు'లందరూ ఒకరి పాత్రలోనిది మరొకరు తిన్నారు.

కీలక పదాలు:

- 1) యోధులు 2) నాయంకర విధానం 3) సామంత 4) చేతివృత్తుల వారు

ప్రాజ్ఞప్తపనులు :

- 1) ఏవైనా మూడు చరిత్ర వృత్తాంతాలను ప్రదర్శించడానికి క్లుప్తంగా నాటికలు తయారు చేయండి.
- 2) మీ గ్రామం/పట్టణం ఆవిర్భావం/పుట్టుక కథనాలు సేకరించండి. ప్రదర్శించండి.
- 3) మీ ప్రాంతంలోని పురాతన దేవాలయాన్ని సందర్శించి, దానిని ఎప్పుడు, ఎవరు నిర్మించారో కనుక్కోండి. అక్కడేమైనా శాసనాలున్నాయేమో చూడండి.

మీ అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచుకోండి

- 1) నాటి కాలంలోని యోధులను, ఆధునిక కాలంలోని సైన్యంతో పోల్చుతూ, వారిమధ్య మీరు గమనించిన భేదాలను తెల్పండి?
- 2) కాకతీయ రాజులు, సామంతులు వ్యవసాయాభివృద్ధికోసం చెరువులు తవ్వించారు. ఇప్పుడు అవి ఎలా ఉపయోగపడుతున్నాయి?
- 3) కాకతీయులు సామంతులను నియంత్రించడానికి లేదా అదుపులో ఉంచడానికి ఎలాంటి విధానాలు అవలంబించారు?
- 4) కాకతీయులు శక్తిమంతమైన సామంత కుటుంబాల నుండి నాయకులను ఎందుకు నియమించలేదు?
- 5) ఆ కాలంలో స్త్రీలకు పరిపాలన ఎందుకు కష్టతరంగా ఉండేది? నేటి పరిస్థితులు తేడాగా ఉన్నాయా? ఎలా?
- 6) ఆనాడు శక్తిమంతమైన వారు స్వంత భూములను కలిగి, ఇతర రైతుల నుండి, వర్తకుల నుండి, వృత్తి పనివారల నుండి సుంకాలు లేదా శిస్తు వసూలు చేసేవారు. నేడు శక్తిమంతమైన వారు ఇలా చేయగలరా? కారణాలు తెలపండి.